18-ter Jahrgang Nr. 80. Jüdische Pester Zeitung. Montag, 12. Juli 1886.

Redaction u. Administration befinden sich: BUDAPEST, Hochstrasse Nr. 1.
Pränumerations-Preis:
Für Oesterreich-Ungarn
Ganzjährig 8 Gulden östr. W.
Halbjährig 4 Gulden östr. W.
Vierteljährig 2 Gulden östr. W.
Für's Ausland
Ganzjährig 9 Gold. — kr. ö. W.
Halbjährig 4 Guld. 50 kr. ö. W.
Vierteljähr. 2 Guld. 25 kr. ö. W.
Pränumerationen werden jeden Tag entgegengenommen.
Annoncen werden nach ausliegendem Tarif berechnet.

יידישע פעסטער צייטונג

פאָליטישעס אָרגאַן. ערשיינט וואָכענטליך דרײַמאָל.

Redaction und Administration befinden sich: BUDAPEST, Hochstrasse Nr. 1.
Pränumerations-Preis:
Für Oesterreich-Ungarn
Ganzjährig 8 Gulden östr. W.
Halbjährig 4 Gulden östr. W.
Vierteljährig 2 Gulden östr. W.
Für das Ausland
Ganzjährig 9 Gulden — kr. ö. W.
Halbjährig 4 Gulden 50 kr. ö. W.
Vierteljährig 2 Gulden 25 kr. ö. W.
Pränumerationen werden jeden Tag entgegengenommen.
Annoncen werden nach ausliegendem Tarif berechnet.

1886. 80. אכטצעהנטער יאהרגאנג נר. Erscheint wöchentlich dreimal. בודאפעסט, מאנטאג ט׳ תמוז התרמ״ו.

דיא פארטיען אין ענגלאנד.

פארטיא דער טאריס, דיא אין ענגלאנד זיינט יאהרהונדערטען בעשטעהען, אונד מיט אינגלעך אין דער רעגירונג שאן אינגאהרונג מאלע אבווכסעלטען, שטעהען אין דער גיעגען צייט גיכט מעהר אלזין דא. אנשטאט דער פיהרונג אונד הורך דיא איזערנע אינסטיער פארלעמענטס, דעם גיאנגען זאהנגעס דעם אינטערעסיקטען אולאנדס בילדעט זיך אין דען לעטצטען אולטען אינגע אולאנד דיזע פארטיא, דיא זיך פארגעלעגען אנשטרעבען, אונד דיא נוכסם אנדרעם אנשטרעבען אלס איהרע הויפט ווערטער פיא אונד אין פאן ענגלאנד מאנגיסבס אונאבהאנגיג צו מאכען. דיזע פארטיא איזט אומסער מעהר אנגעוואכסען אונד אין דען לעטצטען יאהרען האט איינגע אונד אלזין דיא דאריבער גשטיטעלטען ווערטע פארטיא אין ענגלאנד דיא הערשענדע זיין זאלל.

דיא צייא גראסען פארטיען, דיעלטען זיך נאמליך פאסט אומסער דיא זאגע, דיא מאיאריטאט דער אין דער רעגירונג זיך בעפינדליכען פארטיא וואר זעלטען אינגע גראסע, נין קאם אינגע דרישטע פארטיא ראגע, דיא צוואר פעלקליינער וואר, אלס דיא בייגען אנדרען, דיא אבער אין דיא גשעטצלעכע אומסער ענגער פארטיא דיא מאיאריטאט אומסער ווערטע זיין זיר צוגעטעילט.

דאס דריטטע זא מערערע אנדרע דיא פארגעלעגען גיגען זיך אומסער ענגען צו. דיא איהנען מעהר פרעמדע אבען, אונד דעם טהאטען באלד דיא טאריס באלד דיא זיינס, דיא דעגיעגען ווענסטרען פאסט אללא אהרלך, צוגעטצט וואר עס גראסטאן, דער דען פארגעלעגען דיא ע״פיזיעלונג אונדעם ענגלענדס זיאגעטען, אין אינגעגעם פארהאנדלונג אין הונדערן, ער הייפשטארט אולאנדס צווגעגרטע, אונד גלא״סטאן גגלאנגטע אן דיא רעגירונג. נאכדעם פ מאנאטע פריהער לאדד טארים באריס, עגגאגאלדס מיט הילפע דער פארגעלעגען אן דיא רעגירונג גגלאנגט זיאר.

גלאדסטאנס פראגע זיאדרען ערזאר, דיא זיין דיסטע, גיכט הורכגעפיהרט, עס בדרעטעט זיך נאמליך אינגע גיעטאריא אלזא אינגע פעלטע, אונד צוואר אים אינגעס טהיילע דער אנהאנגער גלאדסטאנס, דיא גאנגטען זיך אינגע גיטען אונד אוהר פראגאנדס בעטשטען דאס גלאדסטאנס אייפעגכט צו ערהאלטען, בעגעגלוך אולאנדס אבער גגגען איהן צו שטימטען.

אים דען עטצטען, דא האבען גשטגען זיאהלען אין ענגלאנד גגדען אלזא 4 פארטיען הערפאר: טארים, זיינס, פארגעלעגען אונד אינגאנסטען

*) אויטשרינגליך וואהרען דיא טארים דיא האם אדער איינסאקראנגארטיא, וואהרענד דיא זיינס דיא פארלקס פארטיא בילדעטען. דיעזע אנשטיטוטיאנס אבער האט עראך אנגעס איינגעהאבט. צו דען זיינס, דיא אינטער דער פיהרונג גלאדסטאנס שטעהען, גגהערען דיא אינגלענדישען איינגאנגאיע. דיא טאריס וויעדער, דיא אינטער פיהרונג דעס לארד סאלסבארי שטעהען, זינד נוכט אים אין האאר וועגגער ליבעראל אונד דולדזאם אלס דיא זיינס. האט זיך דאך דער אינגלענדישע פרעמדע זודע, בגגאגען דיזע אלס פרעמדע אין דעם פאלקע דען אינגלענדישען אינטערעסען אין דיעזע אנגעגעבענע אינגלענדישע אינגלענדישע אינגלענדיש

CURORT MARGARETHENINSEL

Eigenthum Sr. kaiserlichen und königlichen Hoheit, des Herrn

Erzherzog Josef.

קוראָרט מאַרגאַרעטהענאַינזעל

איינגעשתוים זי, כאַיזערליכען אינד קאָנינגליכען האָהייט, דעם הערן

ערצהערצאָג יאָזעף.

דיא מאַרגאַרעטהענאַינזעל, דיעזע קאָסטבאַרסטע פערלע אינגאַרנס אין דער נאָכסטען נאָהע דער הויפּט־שטאַדט גע עגען, פערפיגט איבער גאַנצ־קוועלען, דיא נאָך דעם אויסטהייל ערסטער מעדיצינישער קאַפּאַצישטען ביא דען אַלגעגרען קראַנקהייטען מיט גינסטיגסטע ערפאָלגע אינגעוועגדעט ווערדען:

גיכט, מוסקעל, אינד נעלענקסרהייומא, כראָנישע גאַלענקס, אינד בייגלייטענדע לאַהמונגען, לאַהמונגען, דיא נאָך גיכט אינד אויסערען פערלעשונגען עגטשטאַנדען זינד, כראָנישע הייומאַטיסלאַנגע, כראָנישע קאַטאַרה דער בלאַזע אינד נעבאַרמוטהטער; דורך דיא כעמישע עוואַקוירונגען אינד מעטאַלקאַמען אינ־נעם דורך דיא וואַרמקוועלען אויך אינ אינגערען נעבריך, נאַמענטליך ביא מאַגענקאַטאַרהען, זוילכע אין אַרגע אינגעוועהנליכע בעשווערדען.

אויך דער אין גראָסאַרטיגען אַרקאַנאַגען אינד זערשנער פלאַראַרטיגען, שטיכפּרייען אינזעל זינד אין צוויי־יא האָעלע אינד מערערען גראָסערען אינד קלייגערען וויללען 300 מיט אללען נאָטהיגען צוגעהעראָ אינגעריכטעטע צימער. — עס איזט דאָסד אינד אַנגענעהמסטע דער אייך דער אינזעל זאָהנגעדען קוראַנסטע צו עגטשפּרעכען. מאָסט, טעלעפאָן מיט טעלעגראַפען־פערבינדונג. דיא קאָלאָנאַדען־ספּאַצירגאַנגען, מיט האָלאָמטער אייך צוויי־מאָל שטינדליך, ביא דיעזער קאָמפּליראַציאָן, ווייד דען קוראַנסטען דער פאַרטהייל גענאָסען, דאָסד אייגע פאַרדס הין אינד צוריק נור 10 קר. קאָסטען.

אויסקונפט איבער אללע פערהאַלטנישסע דער קוראַנסטגאַסט, וואָהנונגען אַ. ז. ז. ערטהיילט דיא

באַדע־פערוואַלטונג דער מאַרגאַרעטהענאַינזעל.

ווידעל אונד גיימאַנגס

האָכאַרטיגע

זינגער־נאָהמאַשינען

זינד דיא בעסטען מאַשינען דער וועלט.

דאָס גייע האָכאַרטיגע זינגער־מאַדעל דיעזער רעגאַ־מיטען פאַבריקק ער־פייט זיך איינער גראָ־סען בעליעבטהייט אינד אַלגעמיינע אינערקע־ינגען, דאַזזעלבע פער־איינגט אין זיך אללע פאָרצינג, וועלכע דער קייפער אין איינע ווירק־ליך פּראַקטישע נאָהמאַ־שינע צו שטעללען בע־ערכטיגט איזט. דיא מאַ־שינע מיט דען גייעסטען אַפּפּאַראַטען אייגע־שטאַטטט, ווייד פאָן קיינעם אנדערען אָבער־כאָס. בעצייכנלוך פאָלי־דען אַלס וואָהרע שפּעציאַלשטאָטען אָפּ

גענעראַל־פּערטרעטער

PÁPAI MANÓ Budapest. Andrássystrasse 14.

צו אייסערסטען פאַבריקפּרייזען, קלייגער אבצאָהלונג, VI יאָהרינער רעגעלער שיעסלעכער נאָראַנטיע פערקויפס ווערדען. פּרייזלוסטע אינד נאָהערע אייסקונפט גראַטיס אינד פראַנקאָ.

ביא פיעלען אייסשעללונגען מיט האָכסטען פּרייזען אייסגעצייכנט.

פּראַמיירט ווייען פּראַמיירט ווייען 885

אייז פיר דאַמען.

פאָן אייסשעללונג קונסט־אַ. פּשעללונג

נאָסע ווילכע מעדאַלדע.

פּראַמיירט לאָנ־דעסאָ־שעהונג בודאַפּעסט 1885

ניאָסע אייסשעל־לונגסמעדאַלדע פיר קונסטרוכע אַרבייט.

ווילהעלם רישאַנעק

שפּעצאַלטס פיר דאַמען שיטל אינד פערקקען.

עמפּפעהלט זייך דורכ אייסיאָהר פערטיגער שיטל פאָן 3 פל. אייפ.

דאָרט פערקקען מיט דורקוואַרטיגעס האָאר אינד פיי־פיי פאָן 6 פל. אייפ. נאָכגעפערקקען מיט פיי־פיי פאָן 12 פל. אייפ. גיכט האָנדעלט דענגס ווירד אָהנע וויטערעס אינגעוויטיגט אללע שיטל ווערדען געפאָכט אינד גייע טהייל הונדערטפעטע פיר שטיק 2 פל. פּראַוויזאָריטשאָאַ ווערדען פאָכסט אונד פאָליד עפּפערטואַרט.

פּרייזקוראַנט פּראַנקאָ אינגעוועגדעט.

WILHELM RISCHANEK.

Haarhändler, Budapest, Königsgasse Nr. 36.

MATTONI'S ELISABETH SALZBAD

bei Budapest (Ofen).

Saison vom 1. Mai bis 30. September.

Indicationen: Bei **Erkrankungen der Därme: allgemeiner und Abdominalplethora. Leberleiden, Hämorrhoiden, Hypochondrie, Fettsucht, Gicht und bei Frauenkrankheiten.**

Ordinirender Badearzt **Dr. J. Bruck** (Vigadó-tér Nr. 1., Assek.-Palais). Gesunde Lage, billige Wohnungen, gute Restauration. Regel Omnibusverkehr mit der Hauptstadt von 5 Uhr Morgens angefangen.

Besitzer: **Heinrich Mattoni**, kais. Rath.

B. Stamberger.

Buchhandlung und Buchbinderei, MISKOLCZ. (Ungarn

Gegründet im Jahre 1869.

עמפּפעהלט זיך ביי אייגאַטערישעס לאַגער פאָן אַלטען אונד נייען ספּרי תורה, מגלות, תפילין, מזוזות, ב ה ש ר נ מ ר, פיר נגסס כשר צאַהלע איד 10, גולדען שטאַפּ, עכטע יאַראַלאַיער אונד פאַראַמאַער טליתים, צידקה, טליתים קטנים, אַלד אינד ווילכע באַרטען (עטרות) פיינסטע דיעען טליתים, בשרה צעית, סדורים, מחזורים, חומשים, תהלים, מיט ווייסער ווייסער אונד אינגאַרישער אינערעסענגע אין ליינוואַנד, לעדער, זייד, סאַמט, עלפענבין, מיט כראַנצע אונד נעקקעל פערצערענגען שולכלעכער, נטרות, רעגעבכער, שפּראַכלעדע, גע־אַנאַפּע, לאַנדקאַרטען, כריפּפּטטעלער אַ. ז. ז.

בעשטעללונגען ווערדען געגען נאָכנאַהמע פּראָמפּט עפּפעקטואירט.

וויכטיג פיר רעגאַליען־פאַכטער.

רום, שליוואַיטען, טרעבער, לעקאַרע אונד עפּסיג עריגינע מאַן אָהנע אפּפּאַראַט בעללונגס מיט דען עפּפּעג־צען אונד אטמעריגען אַלען מאַן

ארנאָלד וואַטטעריך

בודאַפּעסט מאַגאַזינגאַסע, נעגענאיבער דעם איזט מעטעל אַנפּערוטע פּערגער הויזענבלאַזע, וויינבאַרגעס, גלי־צערין, עגטזיינגספּלוטער, מיטטער גענען אללע ווינטראַנכהייטען עגט, פערגער הומבערזאַפּט אונד צוטראַנגאַפּט פיר נאַהגע־פּיללונג. דאַנן: טרונק, גראַנגוויינסע, וואַשבלוטאַרבע, כאַרבאַרוירע אונד כאַרבאַלכאַלל. פּרייזקוראַנט אונד מאַניפּולאַ־ציאָנסגעגער אין אללען שפּראַכען נאָהמען.

דיא נייעסטע ערפינדונג

איזט דאָס נאָך פּראָפּעסאָר בא אונד איזט אמעריקא נייפערבעפע־טע עלאַסטישע ברוכבאַנדעגאָן פאָר לייעדע.

וואָהל פיר הערען אלס אויך פיר דאַמען אונד קינדער, וועלכע איזט אָהנע פעדערן אויס דייעגע נומר קינסטליך קאָנשטרואירט אונד דאָס דען צוועקק, דאָס עס וועלכסט דיא פערלאַשעסטען בריכע אין קוריצעסטער צייט אין דיא גלייכע לאַגע בריינגע.

דייע: איינפאַכע 7—6 גולדען, דאָפּפּעלטע 15—10 גולדען

פיר קינדער אויס דיא דאָפּפּעל בילליגער.

אין גראָסאָס לאַגער אין מוסטערשטיקען, לוסט־פּאַלאַסטער בעשטע־איינלאַגען, נומטי־שטריקפּפּען, אונד אללער נומטי־וואַרען־אַרטיקעל. — ביא בריכבאַנדען בעסטע אנגעגעבען אָב דעקסס, לינקס אָדער דאָפּפּעלט, יא אויך דיא לייבווי־ס.

MORITZ POLITZER, k. k. Bandagist,

Budapest, Franz-Deákgasse.

שרייבער מאָר

אייזענמאָבעל־פאַבריקאַנט.

פּראַמיירט 1885

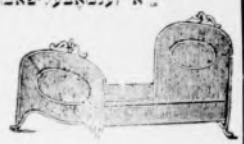

פאַבריק: לידאַטאָריס 8, נידערלאַגע:

בודאַפּעסט, אָלד־אַשטשטראַססע 2

עמפּפעהלט זייגע ערצייגנישסע פאָן אייזענמאָבעל

דראַהט־ אונד פעדערמאַטראַטצען אונד

קינדערוואָגען.

בעטטען	פאָן 4.50	פל.
קינדער־בעטטען	„ 9.—	„
וואַשטיש	„ 2.50	„
קינדערוואָגען	„ 6.—	„
גאַרטענזעסעל	„ 2.50	„

נאָסע לאַגער פאָן גאַרטענמאָבעל, גאַרטען־געלטען, — פּראַוויזאָריסטאַגע וועדען צו עין גאַס־מאַכיוסטייען פּראַטטס עפּפּעקטואירט. — אַלוועס־פּרייזקוראַנט פּראַקאָ אונד גראַטיס.

אדרעסע:

Schreiber Mór, Budapest, Andrássystrasse 2.

Grabmonumente

דיע עיגען, ווערכע דיא טרייריגע פּפלעכט האבען, אירען טהו הונגע־שערענען גראַבשטיגע צו זעטצע, עמפּפעהלען ווייר אינזערע אים גאַנ־צען לאַגער בעסטגעראַנגטע גראַב־שטיגע־פאַבריק, וואָ ווייר אינבער 2000 גראַבשטיגע שטעטס פערטיג אַס לאַגער האבען, וועלכע צו דען בילליגסטען פּרייזען צו האבען זינד, אונד צוואַר: דאַטהער מאַרמאָר פאָן 4 גולדען אייפ־אַרטס, שרעגשע בלאָ־גרינע מאַרמאָר פאָן פל. 18 אייפ־אַרטס. גראַנט־סטיינע אונד פאַרפּע־ען פערשיעדענען פאַרבען פאָן 60 פל. אייפ.

Monumenten-Fabrick der

ENTREPRISE DES POMPES FUNÉBRES

Budapest. Kerepescherstrasse 68.

דיעזע אינטערעסאַנטע פערגער דיא אייסדיהונג גראַבער גראַבדענקמאָלער נאָך אייגענען אדער פאַרגעלעגטען פּראַנען פיר קאַרדעקטע גראַבזיהונג אונד עכטע, דויערע, עיגאַלהונג ווייד גאַראַנטיט.

וואָרלטען דיא געמיינדעפאָרשטעהער דיא „נאבעל־לע“ וועדער איינפֿיהרען, אום דיא שולע אונד דאס שפּיטאל וועדער עראָפֿענען צו מאַכען. דאַרויף האבען זיי איינגע יודען אין אָפֿענטליכען יודליכען רומאַנישען בראַטערן דען פֿאָרשטאַנד פֿערלייהדעט, דאס ער דיא געמיינדע בעריבען וואָללע, דאס ער דאס געלד דער אַלליאַנץ אויסריט צו רעגיערונגספֿינדליכען צוועקען שיקקט, זאַכטע אונד אַהנליכע מסירות צירקולירען דורך אַלדע בלאַטטער. נאַטירליך האט זיך דער פֿאָרשטאַנד דאגעגען פֿערטהיידיגט אונד פֿאָרדערטע דען שטאַטסאַנזאַלט אויף, איינע אונטערזוכונג אנצושטעללען, אום דיא וואַהרהייט הערויסצובריינגען אונד דיא פֿערלייהדער צו בעשטראָפֿען. קורץ עס איזט אין וואַהרער שקאַנדאַל אונד חילול השם, פֿאָן קינדערערצעהונג, פֿאָן יודישער לוטערעטור, פֿאָן איינעם ערהאבענען אידעאַל אויזט הער קיינע רעדע. דיא פֿאָלגסלוטעראַטור איזט הער: „דער פֿערדאַרבענע דאַטש“, „דער פֿערדאַרבענע חסיד“, „אַ יינדערליכע מעשה פֿאָן אַ צערבראָכענעם בען“, „דאס פֿיילשע יינגעל“ אונד דערגלייכען עקקעלהאַפֿטע זאַכען.

* (צ ע ה ן נ ע ב א ט ע פֿ י ר ב א ד ע נ ד ע) פֿעראָפֿענטליכט דער פֿעראיין פֿיר נעזונדהייטס־פֿלעגע אין האמבורג, איבער פֿעראַכטער איזט איין באַדעאיזוועה, דער זיינע ראַטשלאַגען אויף לאַנגאַהריגע בעאָבאַכטונג שטיצט. דיא נעבאַטע לוטען: 1. ביא דעפֿטיגען נעמיטהס, אויפֿרעגונגען באַדע איינע! 2. ביא פֿלאַטאַרך איינטרעטענדעם אויגענאַהלווין אָדער דויערנדעם איבערבעפֿעכטען באַדע ניכט! 3. נאַך דורכוואַכטען נאַכטען אונד איבערמאַסיג שפּאַרקען אושטרענגונגען באַדע ניכט, בעסאַר דיא ניכט איינגע שטונדען נעהמען! 4. נאַך יייכליכען נעניסס פֿאָן שפּייזען אונד בעוואַנדערעם פֿאָן נייסטיגען געטראַנקען באַדע ניכט! 5. דען וועג צוי אַדעאַנשטאַלט לעגען אין מאַסיגען שריטטען צוריקק! 6. ביא דער אַנקונפֿט עקוניגע דיך נאַך דער מיטעג אונד דער שלאַפֿצייט דעם וואַסערס! 7. עגטליכע דיך לאַנגואַם. נעהע דאַנן אבער וואַרם אונד וואַסער! 8. שפּרינגע מיט דעם קאָפּ פֿאָראַן אונד וואַסער אָדער מיכטע וועגנגעסטעם שנעלל אונטער! 9. בליכע ניכט צו לאַנגע אים וואַסער, בעוואָ דעם וועגן דיא ניכט ווערט קאַפּטע בליט! 10. נאַך דעם באַדע דייכע דען קאָפּ אָדער צוי בעפֿאַרדרעהונג דעם בלוטאַדערלעטעס, קריידיג דיך וואַס אין איגר מאַנע אייגע מאַסיגע בעוועגונג.

* (אַ י י נ ג ר ו י ב מ א ר ד ע ר י ן פֿאָן 12 י אַ ה ר ע ן.) אוים דעם צוייטען שטאַקקע אייגעם בעריהמטען הייזעס שטראַסע מיטטיוואָך אבענדס גענגען אבט איהר אין קליינעם מאַדכען אין דען האַנאב אונד שטאַרב אין פֿאָלגע דער ערהאַלטענען פֿערלעטצונגען. דאס מאַדכען וואַרד אלס דאס „אַהרונג מיר דעם אַרבייטערס דעטרייך, דער אין איינער אנדערען גאַסע וואָהנטע, ערקאַנטע. אין מאַנן מעלדעטע דעם ערשטעגענען פֿאַרזיצקאָמיסאַר. דאס ער געהאָרט האבע, וואָ אין גראַסערעס מאַדכען דער קליינען געזאגט האבע: „וועגן דיא ניכט שטאָללע בייזע. וועפֿט אָך דיך צום פֿענסטער הינאב!“ וועדכע דראָהונג דער מאַן ניכט ערנסט גענאָממען האטטע. מאַן ערמיטטעלטע גען דאס גראַסערע מאַדכען אלס דיא 12-אָהריגע טאָכטער דער וויטטוויע ש נ י י ד ע ר. נאָך לאַנגע רעם לייגגען געשטאַנד דיא קליינע שניידער. דאַסס זיא דאס קינד אן זיך געלאַכקט, אום איהם דיא נאַרדענען אָהרינגע אבצוגעהמען, אונד אום ניכט פֿערראַטהען צו ווערדען, האט זיא דאס אַרמע אַפֿער אָהרער האַבוכט אויף זיא גרויאַמע וויינע געטאָדטעט. מיט פֿאָללער איבערלעגונג געטאָדטעט, שרעקקליך!

* (ד י א ש מ ע ר צ ע ן דעם „ט ש א ס“.) קאַרדינאַל גראַף לעדאָכאָווסקי, אן דיא דאַרטיגען פֿאָלגן איינען אבשעדסברעיף געריכטעט. דען זיא גען מיט איינער אדרעססע, דיא פֿיפֿצעהנטייזענד אינטערעסיפֿטען טרינ, ער ווערעטען. דיא אדרעסע סע וואָרדיגט פֿאָן ווילהעלם ק י ר ל א נ ד, איינעם יודישען מוסטלער פֿראַבטפֿאַלל איסטעפֿוהרט, אונד דאס טהוט דעם אַרמען „טשאַס“ זאָ וועה, דאס ער זיינע לעזער אנרוהיגט אונד בעקלאָגט, דאַסס עס אין י י ד ע זיין מיס, פֿאָן דעם מאַן אן דען ק א ר ד י נ אַ ל שרייבען לאַסטט.

* (אַ י י ן אַ נ ג ל י ק ל י כ ע ר ר י ט ט.) אויף דער פֿיסטע דעם גרונדבעוועגטער מאַרטין ב ר ו נ נ ו ע ר ביא אַ ס אַ ר ד ט דיסט פֿאָרגעסטערן פֿאַר אַ אינגלייכע מאַרטין פֿיעטר. אַס אייגגע יודישאַפֿטסבעאַמטע מאַרטין פֿיעטר, דער ווייטשאַפֿטסבעאַמטע נאַכצוזעהען, ער פֿיעל פֿאָם פֿעפֿרדע אונד בליעב מיט דעם פֿיסע אים שטייגגעל האַנגען. דאס שייאַנדערדענע פֿעפֿרד שליפֿטע דען אינגלייכען זאָ לאַנגע, בוז זיין שאַדעל צערשמעטטערט. אונד ער דען נייסט אויפֿגאַב.

* (ז ע ל ב ס ט מ אַ ר ד ש מ אַ ט ס ט י כ.) אין ווייען האבען אים מאַנאַטע יוני ד. 31 זעלבסטמאָרדע שטאַטטגעפֿונדען. אין דער ערסטען דאַלפֿטע דער מעס 1886 אבער 169 זעלבסטמאָרדע, דיעזע פֿרבטבאַר גראַסע צאָהל איזט אבער קליינער אלס דיא פֿאָם יאָהרע 1885; דענן אין דער ערסטען האַלפֿטע דעסזעלבען צאָהלטע וויען 178 זעלבסטמאָרדער!

פֿאָן איינעם זעהר אבטבאַרען אָרטהאָדאָקסען ראַבבינער נעהמט איזט דער פֿאָלגענדע

אויפֿרוף

צו, דען אייך ווייר. אלס איינעם וואָהרען בעדירפֿניססע עגטשפּרונגענע, בעסטעגם דער בעאַכטונג עמפּפֿעהלען. אונד זינד ווייר גערן בערייט, דאס ווערק דורך אונזער בראַאט צו פֿאָרדערן.

„פֿיעלפֿאַך ווערדען קלאָגען דאַרבער פֿערנאָממען, דאַסס דיא ווייטטוען אונד וואיזען פֿאָן רבנים, וועלכע אין דער תורה אונד עבודה נעווידמעטען, זעגענרייכע לעבען בעשלאָסען האבען, אהנע נעגענגעדע שטיטטע פֿיעלמאַל דעם עלטערדע אונד דער נאָאַה פֿרייזגעגעבען זינד. עס ווירד צוואַר פֿאָן דער נעמיגדע אלס מאַראַלישע פֿפֿליכט אנערקאַנגט דיא אנגעראַיגע אירערע ראַבבינערס גיכט צו פֿערלאַסען, אבער עס אבערשטייגט אָפֿט דיא סראַפֿט בעזאָנדערס דער קליינען נעמיגדע, דיא לאַסט אייגער גענעגדען פֿעגוואָן צו טראָגען. דעם אבצוהעלפֿען איזט דאס נעאַיגנעטע מעסטע מישטעל, איין פֿעגוואָנאַניששטיש צו גיבען דער ווייטטוען אונד וואיזען פֿאָן רבנים ומורה הוראה צו גרינדען, דעסען מיטגליעדער זאָוואָהל דיא רבנים אלס אויך דיא נעמיגדען זיין ווירדען, אונד מיט דעסען הילפֿע אויך דען קליינען נעמיגדען דיא מאַנלעכקייט נעבאָעען זיין ווירדע, אירען גיטען ווילען צו גונסטען דער ווייטטוען אונד וואיזען צו בעטראַגען אונד אייגע עגטשפּרעכענדע פֿעגוואָן צו לאַגען. נאַכדעם שאַן פֿיעלע אַרטהאָדאָקסע רבנים יצ״ו, דאַרגיבער מעהרערע דער האַכסטען אכטונג גענעסגען דע נאַגיגע חדוד יצ״ו זיך וואַרם פֿיר דיא זאַכע אונד דאס צוטשאַנדעקאָממען צו בעפֿאַרדערן בעייטע עקלאַט האבען, זאָ איזט צו האָפֿפֿען, דאס דער־עדלע נעדאַנקע בעהר״ פֿעריוויכליכט ווערדען ווייר. מאַנגן דיעזע צוילען דאַצו בייטראַגען, דיא אייסטעריקאַמיטע דער פֿיר תורה אונד יראה וואַרם פֿיהלענדען געמיגדען אויף דיעזע וויכטיגע אנגעלעגענהייט צו לענקען, דאַמיט דורך דעזען ווערקטהאַטיגע בייהילפֿע דער פֿעראיין זיך באַלד קאָנסטיטוירען אונד וויגע וויירקאַמליך בעגינגען קאָנגען אַלאָ.“

אין איינער דאַבאַנגעזעהענען ראַבבינערפֿאַמיליע עגטשטאַמגענדער, פֿאָן אנערקאַנגטען אָרטאָ. ראַבבינען איטאַליענטער, דיא נעזעטצליכע קוויאַרפֿיפֿאַציאָן בעזעכענדער יינגפֿערהייראַטטער ראַבבינאַט־אַנדידאַט, וויינשט בייא בעשטיטענען נעהאַלטענאַנשפּרוכען. אין איינער אָרטהאָדאָקס־ראַגשטיטוטען נעמיגדע אלס ראַבבינער דיי אונד מאַטטקעגפֿיהרער אָדער בלאַס אלס מאַטריקעגפֿיהרער אנגעשטעללט ווערדען.— אים דיא אדרעססע מאַגען זיך בדיא פֿ. ט. געמיגדען אן דיא רעדאַקציאָן דיעזעס בלאַטטעס ווענדען.

ראַטשאַציעהונג פֿאָם 10-טען יולי 1886.

ווייען . .	50	34	32	53	89
גראַן . . .	52	19	16	89	69
טעמעשוואַר .	44	15	90	20	36

דאס ווייגען האַטטע אבער וויכטליך בייא יעדער אנדערען נעריעגס. אלס בייא מיל. נאַכדעם זיא זיך גיט איינגעלייגגט, עראַגט ווייטער אחדיע קראַטטיגע נאַטור דיא אבעראַגט איבער טראַטטענלאַגט ווייכזעלגקייט. — זיא מאַכטע זיך אייף, שלאַפֿט אין דער נאַכט, עס וואַר נאַהעגו נעגגען מיטטערנאַכט, אונד אחדר מאַגן פֿערמאַכטע זיא גיכט צוריקקוואַלטען, אום אחדרען אַאַטער פֿאָן דעם פֿאָראַלל אין קענגטניס צו זעטצען.

„ווערט נור אַן, וואַס דיא שרייבטט! ערמאַרגטע זאַ, מיל, — יעטצט ווירפֿט דיא אלטערן אים בעפֿטען שלאַפֿ איפֿזעטקקען, בערענק דאַך נור, וואַס דיא שרוגט; דיא זאַכע איזט יא גיכט זאָ נעפֿאַהרליך!“

„לאַס דיא מיך נור מאַכען,— ערוידערטע זיא.— איך האַבע נעגגען מיינע אלטערן זאָ לאַנג איך לעב ווידער אים לעדיגגען שטאַנד נאָך ווייט אונגערער האַבציטט קיין אייגענע מאַל ווידערשאַנגטטיג נעהאַלדעלט; איך האַבע זיא, נאַטט דיא דאַנן, אלל מיין לעבטאג אין ערען נעהאַלטען. איך ווייס שאָן, וואַס איך צו טהון האַבע. וואַס דענן? וואַרטען בין עס צו שלאַפֿ איזט? ב ו ז מאַן דיך וועגגעפֿוהרט האַט אויף דען שפּיעלבערג? גיכט ערלעבען זאָלל ערס!“

אונד זיא טראַאַ, וויא זיא זיך גנעשלאָסטען האַטטע, וועקקטע אין טיעפֿער מיטטערנאַכטטטונדע דיא אלטערן אים דעם שלאַפֿ. אונד בעריכטעטע אחדנען דיא שליטטע באַטטאַטע.

דיא אלטערן, ערשראָקקען איבער דען אייגענאַרדענטליכען פֿאָראַלל, וואַטטען אים ערטטען אינגגליקקע קיין ווערט הערפֿאָרצובריינגען.

זאַגע, ער זאָלל הערבער קאָממען. — זאַגטע עגלליך יאַקאָב נלאַזער, — איך מיט פֿאָן אחם וועלבער דאַרען, וואַס דער פֿאַרשטעהער צו אחם נעזאַגט האַט. דיא ווירטט דיך אחרען.“

„נאַטט וואַרטע עס!“ ערוידערטע מיל.

דיא מיטטער אבער זאַגטע: נין, יאַקאָב! ווער נעהען נלייך וועלבער מיט הינטער. איך האַבע קיינע רוהע דאַ, יעטצט זאָלל זיא ערטט הערבער נעהן אונד אחדן הערבריגגען אונד דיא קינדער דאַהיים אַלליין לאַסטען. קאָמט צוטאַ דיך אָן. דיא אחיזט נכט פֿיעל צוט פֿיעלערען!“

אונד זאָ נעטאַהט עס.

„יעטצט לאַס מיך דאַרען, פֿערטטעהטט דיא,—זאַגטע יאַקאָב נלאַזער, אלס ער אין דיא טטיכע ווינגט טטוויגגע־זאָהנגט אינגטראַט, — וואַס אונזער פֿאַרטטעהער צו דיר נעזאַגט האַט.“

„ערטט האַט ער מיך נעפֿראַגגט, אָב איך גיכט נעקוגפֿט האַבע דיעבטטאַהל!“

„טנאַקעס“ (לאַסאַליען)!—זאַגטע יאַקאָב טראַקקען, —אונד ווייטער?“

„ווייטער האַט ער מיך נעפֿראַגגט. אָב איך וואַגטט נכטט נעטראַהן האַבע, וואַס נעגגען דאַס נעזעטצט אייטט.“

„האַטטט דיא נעזאַגט גיין!“ — זאַגטע יאַקאָב נלאַזער ווי ווייערע.

דיא שווייגגעטטער אבער זאַגטע: „טהוט איהם גיכט אין אייגגעם פֿאַרט דרייען ווערען אונד לאַס איהן לעבער דיהינ ערצאַהלען!“

„טאַה! טהוט דיא מיך נור לערגען, וואַגגאָיך צו ווערען אָדער צו טטוויגגען האַבע!— אלזאָ הערגאַך!“

„נאַכדער, — ערצאַהלטע טאַמעל פֿייא, — דאַס ער מיר נעזאַגט, דאַס וועגן אייך אים פֿערטטעהבע, דאַס איך מיך פֿאַס אַיט גיכט גנעטטערגען ו

סיגעט געשטאטעט, איז פאם 20-טען מאי 1886 דאטירט אונד פ'הרט דיא צאהל 19.787. דיא ביידען גמיינדען קאנגען זיך לויט דיזעזם ערלאסס פאן איינאנדער דורכאיס אונאבהאנגיג קאנשטיטו'ירן. דיא ספרדים-געמיינדע אונטערשטעהט דער סיגע-טער פאליטשען בעהערדע, דיא ארטהאדאקסע-גמיינדע שטעהט אונטער דער פערמיטטעלונג איינגאטיש ריידס (Reich tartozik, közvetítése alá) בעצוגליך דער בעניטצונג אונד פערוואלטונג דער ביידען גאטטעסהיזער איז דער גמיינד-וואר טיגע צושטאנד איפ'רעכט צוערהאלטען. צום מאססקו'ראטאר דעס גמיינזאמען גמיינדעפ'ראמאגנס ווירד, בין דיא פערמאגנספ'ראהאלטנישסע צווישען דען צוויי גמיינדען געמיינדען געגרעגעלט זיין ווער-דען, דער אבגאהרדנעטע פאן סיגעט. עמערך פאן אוראנגי ערגאנגען.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (דיא ערנטע.) ווענן מאן דיא הייר-גען אבווכסלונגסריכטען, מיטאונטער דען זאמטען זעהר אונגלייכמיסיגען ווטטערונגספערהאלטנישסע אין בעטראכט צעהט, זא מוס מאן איבערראשט זיין, ווענן דיא ערנטעבעריכטע איס פיעלען געגענדען וויס גנסטיגער לוטען, אלס מאן ערווארטעט האט. דיעס איז דער נאך מיטטע מאי איינגעטרעטענען ווטטערונגסבעפסערונג צו דאנקען. דער ווייצען האט אין דען אבערען געגענדען דורך דאס אונד בראנד גערוטען. צום גלייק זונד דיעס יעראך ענג קאמיטאט. דיא ווייצען געבייט ווירד, אין איניגען געגענדען ווירד דער ווייצען שאן גע-שניטטען אונד לאסט נאך דער פערשיעדענען לאנג איינג מעהר אדער ווענינער גוטע מיטטעלערנטע ע-ווארטען, זא דאס דיא פעכסונג אום 2—3 פ'אצענט בעססער איז אלס אום פאריאהרד. דאס קארן דורך עבענפאללס בעריישס געשניטטען אונד ווירד דורכשניטטליך אין בעפ'רעיגענדעם ערגעבנים פערזיכערט. בעזאנדערס אין דענ בערגגיגען. מינדער גוט דריפטע דיא פעכסונג דער גערסטע אינפאל-לען, דיא נור אום אלפאלל בעריישס געמאהט ווירד, ווארענד דיא אין אנדערען ארטען נאך נוכט דיא אדער נאנץ גרין איזט. פאן הافער איז אום אלגעמיינען אין קוואלטאט אונד מיטאנטשאט (דיא אונד דיא פ'יעל) איינע גוטע פעכסונג בעפ'רשטע-הענד, — וואס דיא ארגערפ'ריכטע אנבעלאנגט, דרפען ווייר אלזא צופ'רעדען אונד דעם ענגלישען דער דאנכבאר זיין.

* (גרייל ערייא אונד בראנגט-ווייגשאנק.) איז פעלדיזיגע אנפ'ראגען ערקלארטע דער האנדעלסמיניסטער, דאס יעדער גרייזלער אדער שפעצע-רייהאנדלער אין זייגעם גע-שאפטע בראנגטווייין שאנקען דארף, אהנע איינע קאנצעסס-סיאן צוגעהמען, ווענן ער זיך מיט דעם רעגאליענפאבטער אב-פינדעט.

* (זאלבע קראנצע מאכען דען טאדטען ווידא דען אבערלעבע-דען עהרע) דער פ'ארמאליגע אלטאפגער, גע-גענוואר'טיג פ'ראגער אבערראבבינער דר. מ. הירש האט אין אינער ווינער איסראעליטישען דערען גע-גען דיא אונזטטע געשפ'אכען, דען מאהנען איז איהם עס לעטצטען וועגע קראנצע צו שפענדען, דיא אפט בעריישענדע סוממען פערשלינגען, דיא ווייט בעססער צו וואהלטהאטיגען צוגעקלען פערווענדעט ווערדען קאנגטען. ער שפ'אך פאן דער איינפאב-הייט אונזערער בעגראבנישפ'אר'ישען, דיא ווי-נגסטענס בייא דעם טאדטען בעווייזען דאס אלס אינר הייך, האך אינר נערדיג אינגעטלך נאנען גלייך זונד. זיינע וואר'מען וואר'טע האבען איך אח-רע ווארטונג גיבט פערפעהלט, אונד אין דען פער-צייכנישען דער יידישען וואהלט'אטיגקייטפפער-אינע פינדען זיך נון זעהר אפט שפענדען מיט דער בעצייכנונג „אנשטאטט איינעס קראנצעס". צום בייספ'יעל: „הערר נ. נ. שטאטט איינעס קראנצעס 1 גולדען" אונד זא „הערר: איך בייא אונד וואר דיזעזם בייספ'יעל נאכאדמעסיוערטט!"

* (טאדעספאלל.) אין דעם דייטשען קוראר'טע וויסבאדען איזט פאר'גע וואכע דיא ווייט ווע דעם גראפען מיזיקרטיטערס אראב מיזיגר-בעגר פערשיעדען, אונד אין בערלין איזט דעם אדטען יידישען פ'יעדהאפפ אן דער זטאדט אהרעם פאר 22 אהרען גשטאר'בענען גאטטען בעגרעבנ-וואר'דען. דער טר'יעדהעף, דיא האבבינער דר. מאיזים הולצל, וואר'נטען מעהרערע בע-דרמטע פ'ראפעססאר'ען, מאהרע, שטאאטסמאנגער, גיסטליכע דער שאאטסמיניסטער דערבריקס, דער אינטאליגיטע גזגאנדטע אונד אנדערע בייא. — מיערבעער אונד הארעוויז זונד צוויייא אינפ'ריגעס סרוכע מיסטער דער קאמפאזי-ציאן, דיא מוזיק איזט אהרען אפ'ערן אונד דיא לע-דער דערזעלבען טראגען — וויא דיא בארד וויא גער איזט ניד אויך אהרען רוהם בעריישטע „עטיאס יידישעס" אן זיך. וויא איזט אבער דאס אינטריסיל דער יעדע? דיבאדד וואנגערס מיזיק-דיכטונג זאלל שולד זיין אן דער פערריקטהייט דעס מאנגל רודזוזיג פאן באערען. אונד פ'ראנצאזישע בלאטטער בעפ'רכטען, דאס אויך פ'ראנצאזישע ווענגע לייטע, דיא זיך מיט דיעזער פערריקטען מי-זיק בעפאססען, איין גליכעס לאאן ט'רעפפען קאנגע-טע. דיא דיסטונגען מאיערבעערס אבער ווירדען פערעדעלנד אויף דאס נעמטה, אונד האלעיים אפער „דיא יידן". איזט אס 25-טען מאי ד. י. (אס מאנגע, דא האלעיוי פאר 100 יאהרען געבארען וואר-דען איזט) אין פארין צום 500-סטען מאלע גענעבען ווארדען!

* (איין פ'ראממער ברים ט.) פאר קורצעס איזט דער גראפע, דייטשע געשיכטס-פארשער לעאפאלד פאן ראנקע געשטארבען. אלס ער אום שטערבען לאג, האט ער זיך דען 126-טען פזאלם (תהלים קכ"ו) פאלגענען לאסס-אלס טראסטפאללער ראפ'ענגדעס אנדערען לעבענס". זיין זאהן, אין פ'ראטעסטאנטישער פ'רערגער, האט דאס נאטליכע קאפ'טעל גגיואדלט. אלס ער אן דער באהרע זייגעס ערלען פאטערס דיא טרוערדעדע העלט. — דער אנגעפ'ורטע פזאלם איזט דער בעקאנגטע „שיר המעלות בשוב ד' את שבת ציון וכו'". דער נאך רש"י זיך איינגיגיגט בבל בעגעגען זאהל, וואהרענד אבן עזר אהן איזט דיא מעסס'אפציט (מי המשיח) דייטעט.

* (איבער דען שטאנד דער יידען אין רומאניען) ווירד דעם „ו. איור" פאן דארט געשריעבען: ווי דונד אין רומא-ניען מאטעריעלל אונד מאראליש טעג געזונקען, שטרענגע געזעטצע שניידען דעם יידען יעדען נאה-הונגמצייג אב, אנדערל אי' יאנדערל שטאלקען. אים דען דאפ'ערן ווירד מאן אינבארמהרציג הערים-נעטרעבען, אין דען שטאדטען ווירד מאן פאן דען בעאמטען געקייאלט, גאנצע פאמיליען אירען בראר-אונד אבראאבראן הערים. אים אללען שטאדטען יאנדערט דיא יידישע בעפאלקערונג אים. אים אסס: אללען יאנדערן מאנדרך הונדערטע פאן פא-מיליען אנאר צו פיס נאך אמעריקא אים. אסס: ווירד בוכשטאבדך פאן יידען עגטפאלדערט. דעגנאך שרייבען דיא אנטסמטמען אין דער בוקארעסטער קאמטער, דאס זיך דיא יידען אין רומאניען פערמעה-רען. דיא בריסטען דאנגגען פערמינדערן אונד פער-לאנגען עגגלישע מיטטעל גגגען דאס איבערהאנד-נעהמען דער יידען. אנגעזעהען אללער בעדרוה-קונג פאן איינע, אללטע מאן מיינגט דאס יעגגע-סטעגס אינגעראהרט דער יידען זולבסס איינגייט אנד דארמאנגע הערדישע: ווייט געפעהלט! אין קיינער שטאדט איזט איינע גגעהדנגטע קולטוסגע-מיינדע, אובערהאלל הערדישע עאגגס, שטייט אונד צערריסטיגג. שולען אונד שפ'טאלער זונד גשטאר-בען. דאגגי הערדישע — טרייבע גגגגע, אבער לידער יואהר — אנגעבליא אונד מסרה. אין פאקשאני

פאלליעטאן.

דיא צערבראכענע פענסטערשיבע

(20-טע פאר'זעצונג.)

צום גליק גגג דיא בייא דיעזען וואר'טען אין דיא קיכע הינגען, אום דאס אס הערדד בריגגגדע פייער אבצו-לאשען אונד פאטיעל האטטע צייט איינע טהראגגע. דיא זיך בייא דיעזער, דער ווארהרייט זא גאהע קאמטגדען פער-מוטהונג דעס ארגלאזען ווייבעס אין זיינע איינגען גגשלא-גען האטטע, אין אללער רוהע ווידער וועג צו ווישען. ער קאנגטע זיך אבער גיכט צווינגגען צו עסטען. דיעזער אן איהם גיכט גגעוואהגטע מאגגעל אן עסטליכס, עדרגגטע בייא דעם איס דער קיכע צוריקקהרגגדען ווייבע דגגגאך פערדאכט אונד וא דראגגג אין איהן, איהר צו גגאגגן. וואס פאר'גגגגע דיא.

„מיך פאסס דיא גיכט," גגאגגט דיא, „ווענן דיא שטאפפלבער אונד גרייבען מיט ערדאפפל שטעהען לאסטען טהוס, איזט דאס גיכט אומגגאנס. גליך גגאגגט דיא דא, וואס פאר'גגהט? וואס איזט דאס, דיא ווירגגט מיט מיר „פערשטעקקעליין" שפיעלען. בין איך דענן עטוואס איין קינד? איזט עס גיכטס ווירגגגעס, דעסטא בעססער; איזט עס אבער עטוואס, בין איך דאך אויך גיכט אויף דען קאפף גגפאללען אונד ווערד דאך ווייסטען דרייסען, וואס אונז בעפאר'שטעהט."

„הענג דיך שלאפען מיזל," גגאגגט מאמיע, „מאר'גגען ווערדע איך דיזס גגאגגען.

„וואס? זא איין הערץ האסט דיא גגגגען מיר, דאס דיא מיך ווילגגס אייגגע גגאגגע גגאגגט אין אגגגגט אונד גגאגגע לייגגען אונד גגאגגט